

Har alla barn rätt till hjälp?

Bästa ledamöter i välfärdsområdesfullmäktige.

I en välfärdsstat som Finland borde det vara en självklarhet att alla barn får det stöd och den hjälp de behöver. Vi, specialklasslärare vid Kyrkostrands skola, Länsinummi skola samt Resursskolan har dock under många år kunnat konstatera att så inte är fallet. Barn med kognitiva funktionsvariationer har inte alltid tillgång till den vård som anses självklar för andra barn.

I Jakobstadsregionen finns många barn med funktionsvariationer som går i specialklass. I Kyrkostrands skola går cirka 200 elever, varav omkring 70 går i specialklass. Detta gör Kyrkostrands skola till Svenskfinlands största specialskola. Länsinummi skolan har cirka 140 elever, varav omkring 40 elever går i specialklass. Vårt uppdrag som specialklasslärare är att undervisa och i viss mån även fostra våra elever – ett uppdrag vi är utbildade för och brinner för. De flesta av oss har aktivt valt att arbeta just här för att vi har ett genuint engagemang för dessa elever.

Vi ser en oroande utveckling där allt fler elever, utöver sina kognitiva funktionsvariationer, även lider av psykisk ohälsa. Många av dessa elever uppvisar ett våldsamt utåtagerande beteende och allvarliga självskadebeteenden. I skolan gör vi vårt yttersta för att undervisa, stötta och vägleda dem, men det finns en gräns för vad specialpedagogiska insatser kan åstadkomma. När eleverna är i behov av medicinsk, psykisk eller social vård saknas ofta det stöd de har rätt till. Av någon anledning kan alltså olika vårdinstanser stänga dörrarna för dessa barn, men till skolan ska de komma oavsett mående. Trots att en trång, rörig och högljudd skolmiljö kanske är det sista de behöver. Därför menar vi att det förekommer diskriminering av barn med funktionsvariation i vårt välfärdsområde.

Vår erfarenhet är att ingen instans tar ansvar för dessa barn. Österbottens välfärdsområde hänvisar antingen till att de saknar kompetens för att ge adekvat stöd eller avfärdar barnens psykiska ohälsa som en del av deras grunddiagnos. Vi menar att en kognitiv funktionsvariation inte gör ett barn immun mot psykisk ohälsa. Det är oacceptabelt att Österbottens välfärdsområde år efter år nekar dessa barn adekvat hjälp med motiveringen att kompetens saknas. Om kompetensen saknas, måste den skaffas. Vi ser ett akut behov av förbättrade insatser och rutiner inom Österbottens välfärdsområde för att säkerställa att alla barn får det stöd de har rätt till. Barn med kognitiva funktionsvariationer har, precis som alla andra, rätt till hjälp när de mår dåligt.

Som lärare har vi varken utbildning, resurser eller lagliga förutsättningar att tillhandahålla den typ av stödåtgärder som många gånger krävs. Vi har dock ett ansvar att säkerställa en trygg skolmiljö för alla elever i vår skola. När antalet

utåtagerande elever ökar utan att tillräckliga stödinsatser sätts in, blir detta en allt större utmaning.

Det är av yttersta vikt att den oro som uttrycks av skolans personal och/eller barnets stödnätverk tas på allvar. Under jullovet 2024 förlorade Kyrkostrands skola en elev som skolans personal uttryckt stor oro för med anledning av hens psykiska mående, men där Österbottens välfärdsområde inte förmådde tillhandahålla tillräckliga och lämpliga stödinsatser. Hen skulle ha fyllt elva år i juni, men hen fick aldrig fira fler än tio födelsedagar. Hens liv var precis lika värdefullt som alla andras. Detta tragiska dödsfall måste bli ett uppvaknande. Hur kommer ni att agera för att förhindra att andra barn går samma öde till mötes?

Skolan kan inte ensam bära ansvaret för dessa barns välmående. För att kunna ge alla barn en rättvis och trygg skolgång krävs ett starkare samarbete mellan skolan, vården och sociala myndigheter.

Vi vill framföra vikten av:

1. Ett förbättrat samarbete med sjukhuskola och övriga berörda instanser

För att kunna erbjuda våra elever rätt stöd och utvecklingsmöjligheter är det avgörande att samtliga aktörer samverkar på ett effektivt och strukturerat sätt. Samarbetet behöver inte bara förbättras organisatoriskt, utan även praktiskt, så att information och beslut når rätt instanser i tid.

I Jakobstadsregionen som huserar Svenskfinlands största specialskola anser vi att det vore rimligt att vara knuten till en mer närliggande sjukhuskola än Vasa. Detta skulle innebära ett aktivt samarbete mellan vård och skola där elever som behöver det kunde tillbringa kortare eller längre perioder och få sin undervisning av skolans pedagoger och samtidigt vårdas av utbildad vårdpersonal, med kontinuerlig uppföljning av behandlande läkare. Ett konkret förslag vore att öppna en avdelning vid Malmiska för detta ändamål.

Enligt en artikel på fsl.fi som publicerats i april 2024 har regeringen aviserat att man vill införa så kallade hybridenheter för att hjälpa och stödja unga som på grund av till exempel psykisk ohälsa inte är i skolskick. Vår region är i stort behov av en dylik hybridenhet.

2. En ansvarig läkare som vågar och kan ta beslut

För att vi ska kunna stödja eleverna fullt ut är det nödvändigt att ha en ansvarig läkare som tar ansvar för att beslut tas skyndsamt och med elevens bästa i fokus. Tveksamhet eller brist på tydlighet i dessa beslut påverkar direkt våra elevers trygghet och utveckling samt vår personals möjligheter att utföra sitt arbete.

Vi hoppas på ert stöd och ser fram emot en konkret handlingsplan inom kort.

Länk till artikel:

<https://www.fsl.fi/pa-gang/uttalanden/6241-fsl-ger-groent-ljus-foer-statsministerns-foerslag-om-hybridenheter-foer-elever-som-intear-i-skolskick>

Med vänlig hälsning:

Specialklasslärarna vid Kyrkostrands och Länsinummi skola samt Resursskolan

Sofia Gust

Bonita

Melina Blomqvist

Lina Boholm

Susanne Westlund

Nina Strömström

Tove Söderholm

Marina Stenlund

Emma Hagberg

Jenna Wikar

Madeline Sten

Maria Typpä

Annika Björk

Camilla Blomström

Sofia Mäkelä

Sari Holm

Sari Fauriol

Kari

Jana Bant